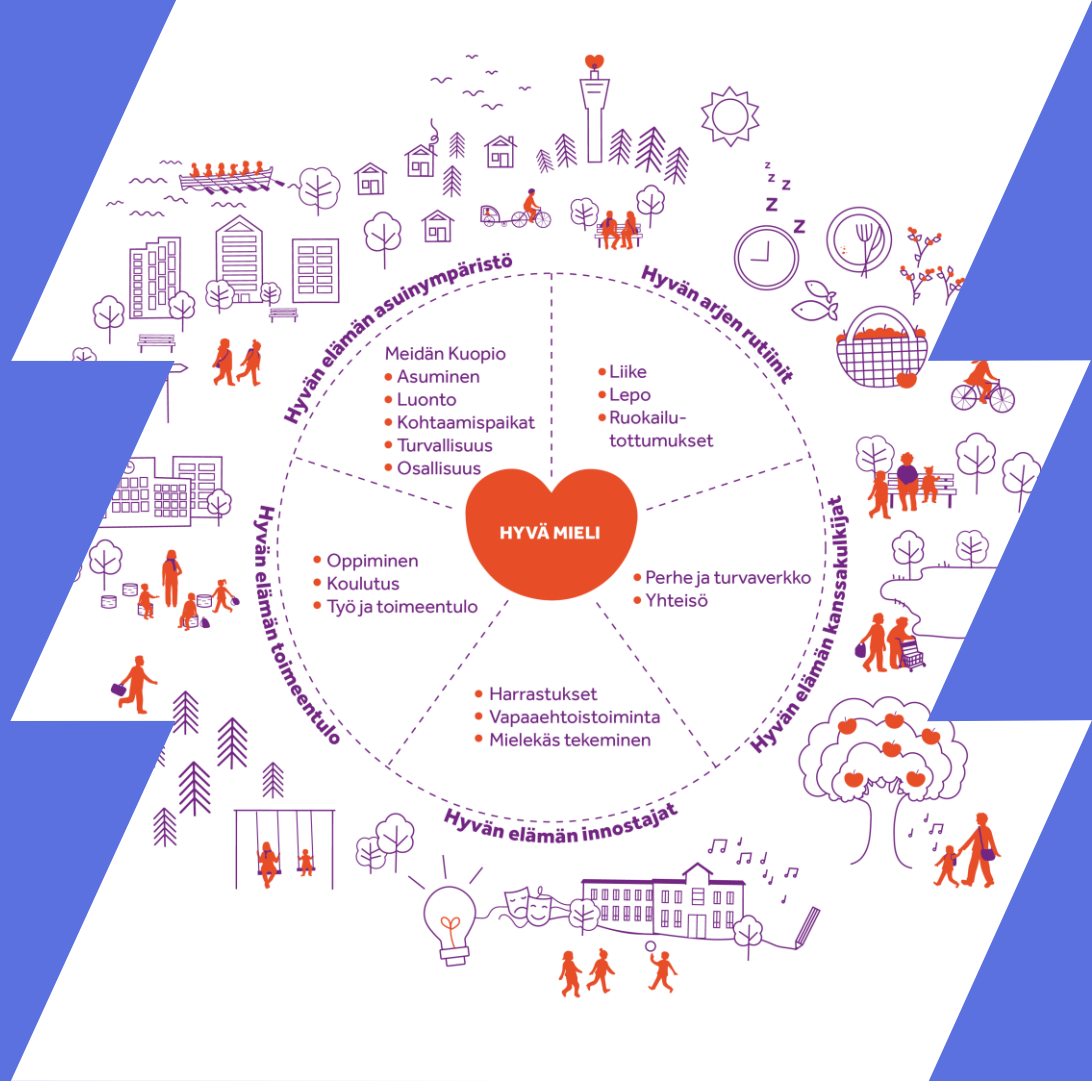

KUOPIO

Hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman vuosiraportti 2023

17.3.2023

Kuopiolaisten hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Kuopiolaisten hyvinvoinnin edistämistä ohjaa valtuuston hyväksymä hyvinvointisuunnitelma, joka linjaa hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet.

5

Hyvän elämän elementtiä

27

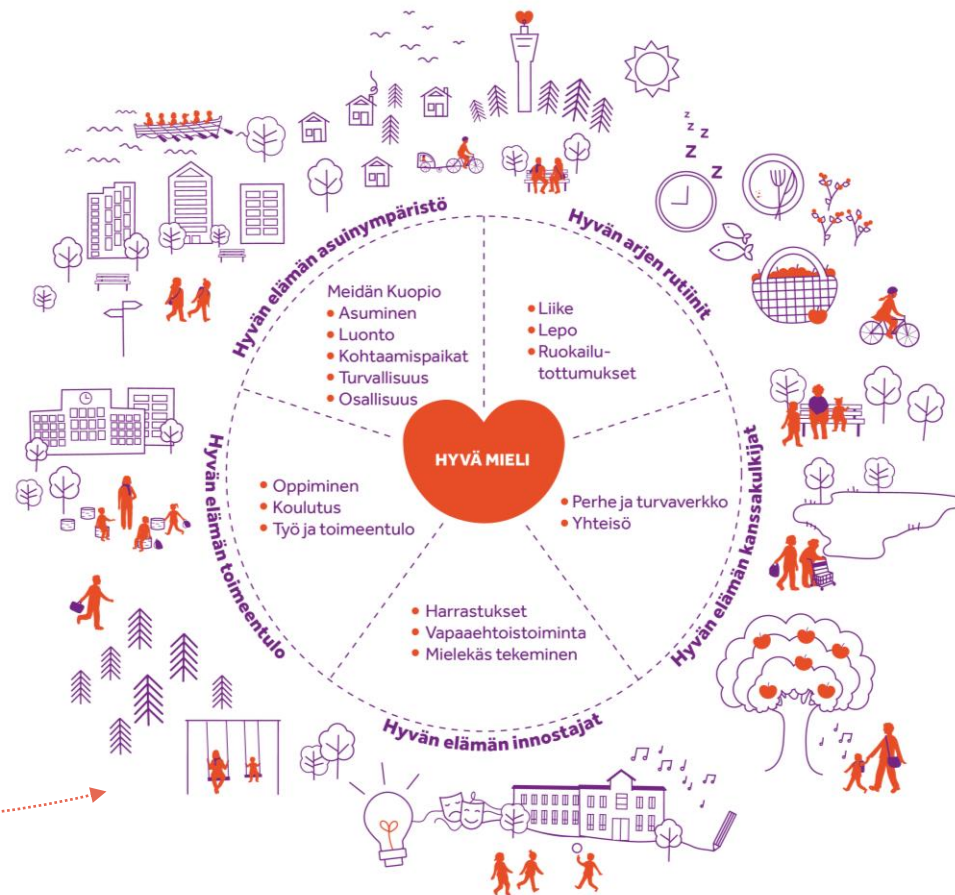
Toimenpidettä

13

Tavoitetta

100

Tehtävää

Hyvinvointikertomuksen ja – suunnitelman vuosiraportti 2023

- Viitoittaa matkaa kohti hyvän elämän pääkaupunkia

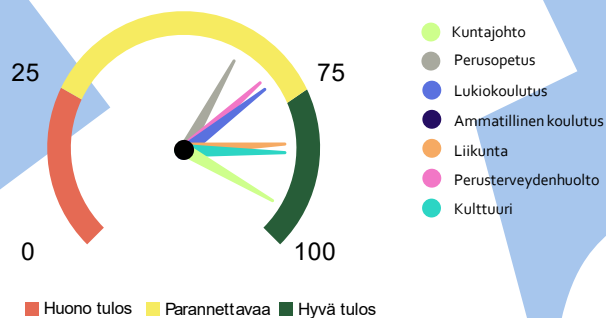
☰ VALIKKO

- [Tietoa hyvinvointityöstä](#)
- [Hyvän arjen rutiinit](#)
- [Hyvän elämän kanssakulkijat](#)
- [Hyvän elämän innostajat](#)
- [Hyvän elämän toimeentulo](#)
- [Hyvän elämän asuinympäristö](#)
- [Hyvinvointisuunnitelma](#)

Tutustu koko raporttiin: [PowerPoint-esitys \(kuopio.fi\)](#).

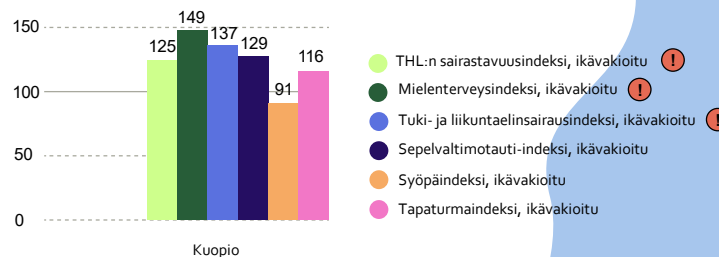
Kuopiolaisten hyvinvoinnin avainluvut

Terveyden edistämisen aktiivisuus

Lähde: TEAvisari

Sairastavuusindeksit Kuopiossa ja sen vertailupaikkakunnilla (ikävakioidut) vuonna 2019

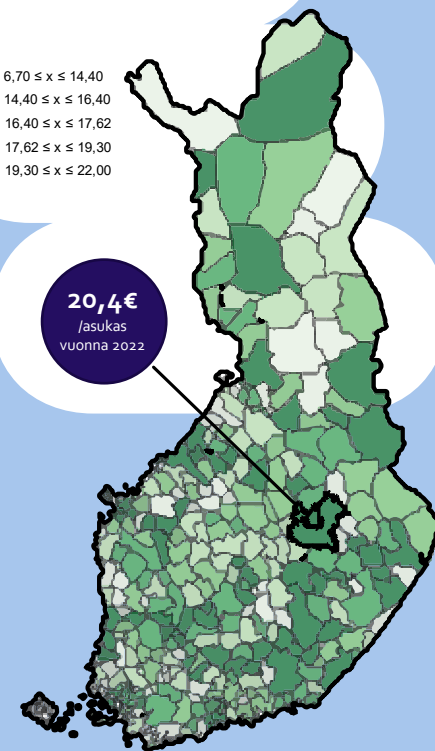
Kuopion sairastavuus (125) ja mielenterveysindeksit (149) sekä tuki- ja liikuntaelinsairaus (137) ovat merkittävästi valtakunnantasoja korkeammat (100). Lähde: Sotkanet.

Kuopion HYTE-kerroin

Kuopion HYTE-kerroin, eli hyvinvoinnin edistämisen toimiin ja tuloksiin sidottu valtion osuuden lisäosa oli 20,4 euroa / asukas vuonna 2022. Lähde: Sotkanet.

- 6,70 ≤ x ≤ 14,40
- 14,40 ≤ x ≤ 16,40
- 16,40 ≤ x ≤ 17,62
- 17,62 ≤ x ≤ 19,30
- 19,30 ≤ x ≤ 22,00

20,4€
/asukas
vuonna 2022

Kuopiolaisten hyvinvoinnin kehitys

Ympäristö

Positiivinen kehitys

↑ Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinalueeseen on säilynyt korkeana.

↓ Alle 25-vuotiaiden asunnottomuus on vähentynyt.

↑ Liikenneturvallisuus on kehittynyt pitkäjäiksoisesti myönteiseen suuntaan.

Negatiivinen kehitys

↓ Katuturvallisuusindeksi on heikentynyt

Lapset

↑ Suositusten mukaan liikkuvien osuus on kasvanut

↑ Fyysinen toimintakyky valtakunnan tason yläpuolella

↑ Suurimmalla osalla alakoululaisista on jokin harrastus

↑ Terveydentilan kokeminen keskitertaiseksi tai huonoksi on lisääntynyt

↑ Ylipainoisuus on lisääntynyt

Nuoret

↑ Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus on kasvanut

↓ Aamupalan väliin jättävien nuorten osuus on vähentynyt

↑ Yläkoululaisten päihteisiin liittyvät asenteet ja päihteiden käyttö ovat kehittyneet edullisempaan suuntaan

↑ Netin käyttö häiritsee unta yhä useammin

↑ Ahdistuneisuus on lisääntynyt

↑ Yksinäisyyden kokeminen on lisääntynyt

↑ Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokeminen on lisääntynyt

Työikäiset ja ikääntyneet

↑ Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien pohjoissavolaisten osuus on vähentynyt

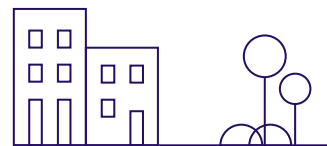
↓ 65 vuotta täyttäneiden kaatumisten ja putoamisten hoitokjaksot ovat vähentyneet

↑ Työllisyys on kehittynyt myönteiseen suuntaan

↓ Mielenterveysperustaisten sairauspäivien määrä kasvussa

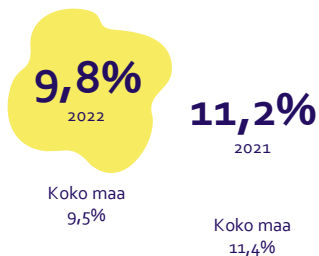
↑ Alkoholia liikaa käyttävien 65 vuotta täyttäneiden osuus on lisääntynyt

Työllisyys ja toimeentulo sekä asuinympäristö

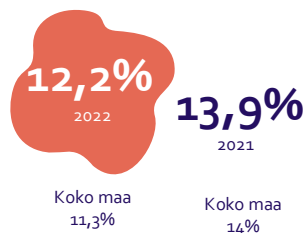
Työttömät

Työttömien osuus työvoimasta Kuopiossa

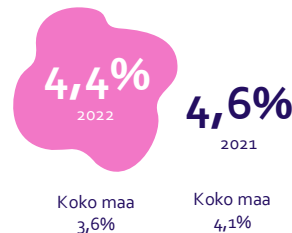
Nuorisotyöttömät

Nuorisotyöttömät, 18-24 vuotiaasta työvoimasta Kuopiossa

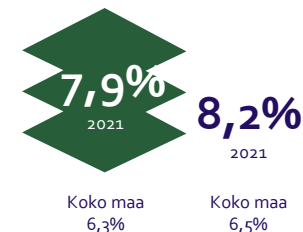
Pitkäaikaistyöttömät

Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta Kuopiossa

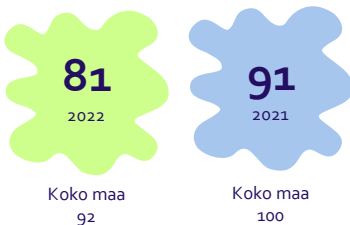
Työkyvyttömyys

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat kuopiolaiset, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä

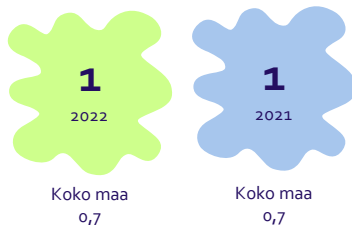
Katuturvallisuus

Katuturvallisuusindeksissä huomioidaan muun muassa ryöstöt, pahoinpitelyt ja rattijuopumukset.

Asunottomat

Asunottomien osuus tuhanta asukasta kohden Kuopiossa

Ikääntyneiden kaatumiset

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä /10000 vastaavan ikäistä kohden

Tieliikenneonnettomuudet

Loukkaantumiseen johtaneet onnettomuudet Kuopiossa

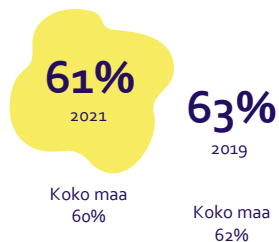
Kuopiolaisten lasten hyvinvoinnin avaintiedot

0-12
vuotiaat

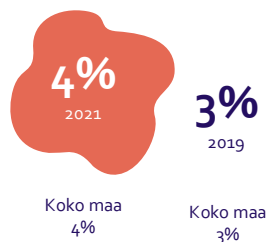
Läheiset ihmissuhteet

Hyvä keskusteluyhteys vanhemman kanssa,
Kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

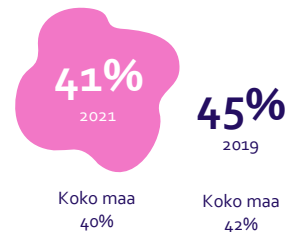
Yksinäisyys

Yksinäisyyden kokeminen,
Kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

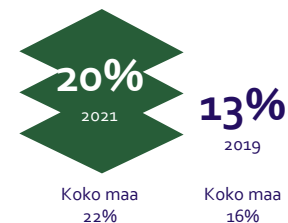
Osallisuus ja vaikuttaminen

Kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä,
kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

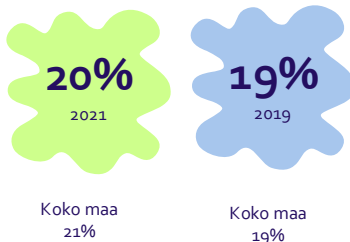
Mielen hyvinvointi

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

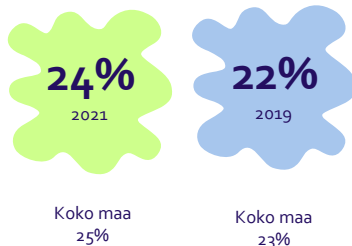
Ylipaino, 2-6 v.

Ylipainon esiintyvyys,
kuopiolaisten 2-6-vuotiaiden lasten osuus

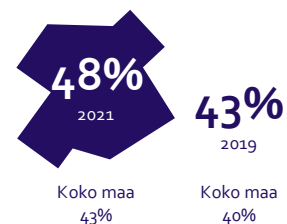
Ylipaino, 7-12 v.

Ylipainon esiintyvyys,
kuopiolaisten 7-12-vuotiaiden lasten osuus

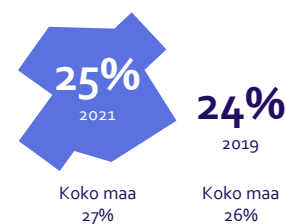
Liikkuminen

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien
kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

Ravitsemus

Aamupalan vähintään yhtenä arki-aamuna väliin jättävien kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

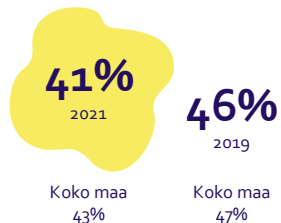
Kuopiolaisten nuorten hyvinvoinnin avaintiedot

12-18 vuotiaat

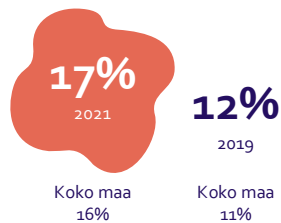
Läheiset ihmissuhteet

Hyvä keskusteluyhteys vanhemman kanssa,
kuopiolaisten 8. ja 9. -luokkalaisten osuus

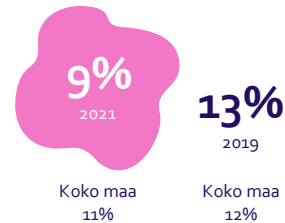
Yksinäisyys

Yksinäisyyden kokeminen,
kuopiolaisten 8. ja 9. -luokkalaisten osuus

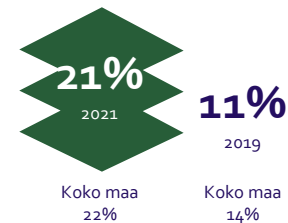
Osallisuus ja vaikuttaminen

Kokee omaavansa hyvät vaikutusmahdollisuudet
koulussa, kuopiolaisten 8. ja 9. -luokkalaisten osuus

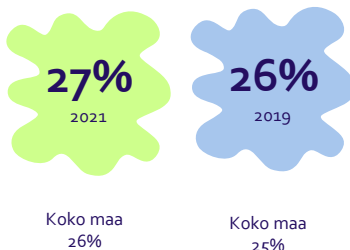
Mielen hyvinvointi

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus,
kuopiolaisten lukiolaisten osuus

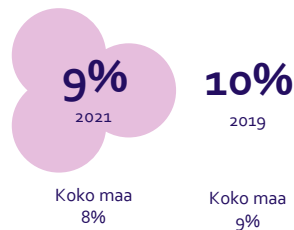
Ylipaino, 13-16 v.

Ylipainon esiintyvyys,
13-16 -vuotiaat kuopiolaiset nuoret

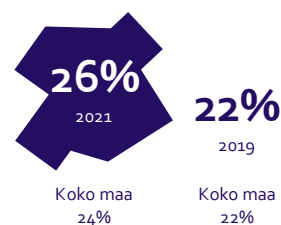
Päihteet

Kokeillut huumeita vähintään kerran,
kuopiolaisten 8. ja 9. -luokkalaisten osuus

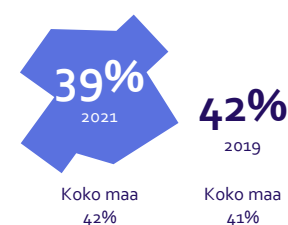
Liikkuminen

Vähintään tunnin päivässä liikkuvien
kuopiolaisten 4. ja 5. -luokkalaisten osuus

Ravitseminen

Aamupalan vähintään yhtenä arki-aamuna väliin
jättävien kuopiolaisten 8. ja 9. -luokkalaisten osuus

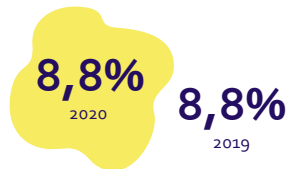
Kuopiolaisten työikäisten hyvinvoinnin avaintiedot

18-64 vuotiaat

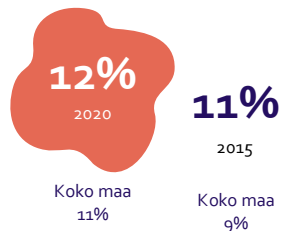
Läheiset ihmissuhteet

Tyytyväisyys läheisiin ihmissuhteisiin asteikolla 0-10 (mukana myös yli 65 vuotiaat).

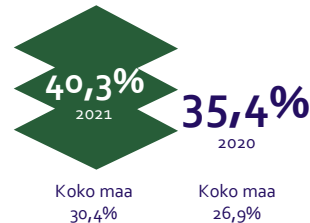
Yksinäisyys

Yksinäisyyden kokeminen, 20-64-vuotiaiden kuopiolaisten osuus

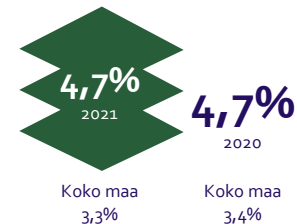
Mielenterveys

Mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64 –vuotiaat kuopiolaiset / 1000 vastaavan ikäistä kohden

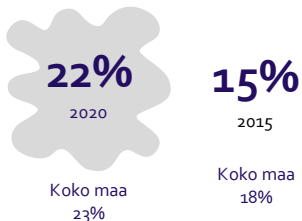
Mielenterveys

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat kuopiolaiset (% vastaavan ikäisestä väestöstä)

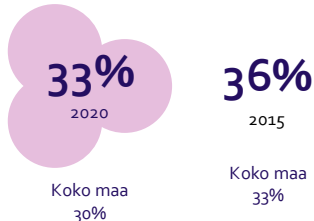
Ylipaino

Lihavuus, BMI 30 tai yli, 20-64 –vuotiaat kuopiolaiset

Päihteydet

Alkoholia liikaa käyttävien 20-64 vuotiaiden kuopiolaisten osuus

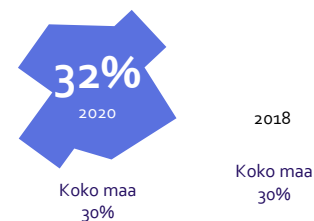
Liikkuminen

Terveysliikuntasuosituksen nähden liian vähän liikkuvien 20-64 vuotiaiden kuopiolaisten osuus

Ravitsemus

Kasviksia ja hedelmiä suosituksen mukaan käyttävien 20-64 vuotiaiden kuopiolaisten osuus

Kuopiolaisten ikääntyneiden hyvinvoinnin avaintiedot

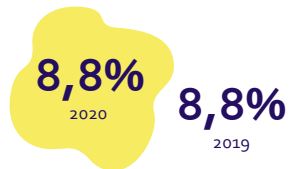
65

Vuotta täyttäneet

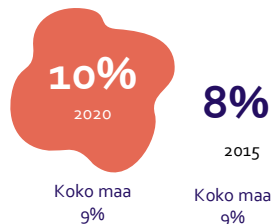
Läheiset ihmissuhteet

Tyytyväisyys läheisiin ihmissuhteisiin asteikolla 0-10 (mukana myös työikäiset kuopiolaiset).

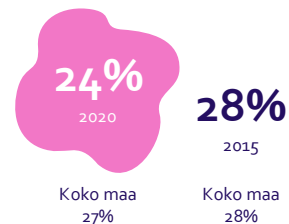
Yksinäisyys

Yksinäisyyden kokeminen, 65 vuotta täyttäneiden kuopiolaisten osuus

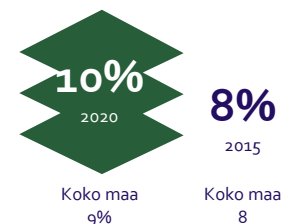
Osallisuus

Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien kuopiolaisten 65 vuotta täyttäneiden osuus

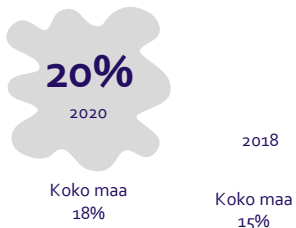
Mielen hyvinvointi

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden 65 vuotta täyttäneiden kuopiolaisten osuus

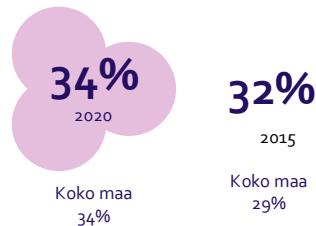
Liikkumiskyky

500 metrin kävelyssä suuria vaikeuksia kokevien osuus, 65-vuotiaat kuopiolaiset

Päihteen

Alkoholia liikaa käyttävien 65 vuotta täyttäneiden kuopiolaisten osuus

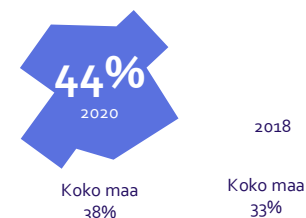
Liikkuminen

Terveysliikuntasuositukseen nähden liian vähän liikkuvien 65 vuotta täyttäneiden kuopiolaisten osuus

Ravitseminen

Kasviksia ja hedelmiä suosituksen mukaan käyttävien 65 vuotta täyttäneiden kuopiolaisten osuus

Hyvinvointihaasteiden kustannukset ja ennaltaehkäisyyn tuomat säästöt

Merkittävän psyykkisen kuormittuneisuuden kustannukset

- 2115€
/hlö/vuosi

- 18
MEUR
vuodessa

Kuopiolaisista työikäisistä 15,6 % (8 650 20-54-vuotiasta) kokee merkittävää psyykkistä kuormittuneisuutta. Tästä aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan vuositasolla 18 miljoonaa euroa. Kustannukset aiheutuvat ensisijaisesti ansiotuloveron menetyksistä, työkyvyttömyyseläkkeistä ja sairauspäivärahoista.

Lasten ja nuorten liikkumisen tuomat säästöt

+ 239€
/hlö/vuosi
(1. vuosi)

+ 722€
/hlö/vuosi
(10. vuosi)

+ 1,09
MEUR
vuodessa
10. vuoden
kuluttua

Vuonna 2021 kuopiolaisista yläkoululaisista 43 % harrasti viikoittain liikuntaa ohjatusti (yhteensä n. 3500 13-15 vuotiasta vuonna 2021). Toiminnan järjestämisestä aiheutuu mm. ohjaus- ja tilakustannuksia ja liikkumisen lisääntyminen lisää myös loukkaantumisten riskiä ja näin sote-kuluja. Kustannussäästöt ylittävät kuitenkin aiheutuneet kustannukset ja tuottavat merkittävät säästöt pitkäjänteisesti. Kustannussäästöt tulevat lyhyellä ja pitkällä aikavälillä erityisesti parantuneen hyvinvoinnin ja terveyden sekä suuremman sosiaalisen aktiivisuuden myötä. Pidemmällä aikavälillä myös työllistymiseen liittyen tekijöiden merkitys korostuu.

Toteutunut toiminta yhdessä kumppaneiden kanssa kuopiolaisten hyvinvoinnin tueksi

Tavoite	Tehtävien määrä	Edennyt hyvin	Edennyt jossain määrin	Ei vielä juurikaan edennyt
Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäryhmissä	15	5	8	2
Ateriarytmi säännöllistyy ja ateriat monipuolistuvat kaikissa ikäryhmissä	13	2	7	4
Riittävän unen ja palautumisen määrä lisääntyy	4	-	3	1
Vanhemmuus sekä perheen ja läheisten väliset ihmissuhteet vahvistuvat	7	2	5	-
Päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö vähenevät kaikissa ikäryhmissä	9	3	5	1
Yksinäisyyden kokeminen vähenee	6	2	4	-
Eri ikäiset löytävät merkityksellistä tekemistä ja kokemista, muun muassa harrastuksista ja vapaaehtoistoiminnasta tulotasosta riippumatta	12	3	8	2

Toteutunut toiminta yhdessä kumppaneiden kanssa kuopiolaisten hyvinvoinnin tueksi

Tavoite	Tehtävien määrä	Edennyt hyvin	Edennyt jossain määrin	Ei vielä juurikaan edennyt
Työttömyys, nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömyys ja ulkomaalaisten työttömyys laskevat	8	3	5	-
Työkyky ja työssä jaksaminen (ml. opiskelu) vahvistuvat	5	1	3	1
Kuopiolaisten tyytyväisyys asuinympäristöön säilyy korkeana	7	2	5	-
Aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevien kohtaamispaikkojen saavutettavuus ja houkuttelevuus lisääntyy	3	1	2	-
Asukkaiden osallistuminen ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät	2	-	2	-
Arjen turvallisuus vahvistuu	9	2	5	2
YHTEENSÄ	100	26	59	15

KUOPIO

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman sulauttaminen osaksi hyvinvointisuunnitelmaa

- valtuustokauden 2021-2025
hyvinvointisuunnitelman tarkastelu
ikäntyneiden näkökulmasta

Tanja Tilles-Tirkkonen
Hyvinvointikoordinaattori, TtT
Kuopion kaupunki

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista

5 § ([8.7.2022/604](#))

Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi

Kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa.

Hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä.

Helsingin kaupungin on sisällytettävä 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan toimenpiteensä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä palveluja.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

6 §

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.

Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista. Kunnan on toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.

KUOPIO

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021-2025

Matkalla hyvän elämän pääkaupungiksi

- 5 Hyvän elämän elementtiä
- 13 Tavoitetta
- 27 Toimenpidettä
- 100 Tehtävää

<https://kuopionhyvinvointisuunnitelma.fi/>

Hyvinvointisuunnitelma ohjaa toimintaa kuopiolaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Keskiössä on hyvinvoinnin ja terveyden tasa-arvo, terveyden, mielenhyvinvoinnin ja työkyvyn tukeminen sekä normaalipainaisuuden edistäminen.

Suunnitelman pohjana on viisi hyvinvoinnin osa-aluetta, hyvän elämän elementtiä. Hyvinvointisuunnitelmassa on esitetty yhteensä 27 toimenpidettä ja 100 tehtävää, joilla tuetaan tavoitteita hyvän elämän elementtien vahvistamiseksi. Tämän sivuston kautta voit tutustua näihin tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja tehtäviin tarkemmin. Lisäksi saat tietoa tavoitteiden etenemisestä.

Kuopion hyvinvointisuunnitelma sisältää myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ehkäisevän päihdetyön suunnitelman sekä näkökulmia arjen turvallisuuden edistämisestä.

Tutustumalla koko suunnitelmaan saat lisätietoa suunnitelman laadinnasta, toteutuksesta ja arvioinnista. Lisäksi löydät tietoa suunnitelmaa ohiaivista sivustuksista ja ohjelmiesta.

Kuopion hyvinvointisuunnitelman laadintaprosessi

Tavoitteiden asettaminen hyvinvointikertomuksen pohjalta

Asiantuntija -työpajojen toteuttaminen

- 8 työpajaa
- Yli 150 henkilöä ja yli 200 osallistumiskertaa
- Lähes 40 organisaatiota

Luottamustoimielinten/työryhmien osallistuminen

- Lasten parlamentti
- Nuorisovaltuusto
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto
- Romanityöryhmä

Pienryhmätyöskentely ja peilaaminen valtakunnallisiin ohjelmiin ja suosituksiin

Työpajoihin osallistuneilla mahdollisuus avoimeen kommentointiin

Tarkasteluprosessi

1. Taustatarkastelu:
  - Lait, ohjelmat ja suositukset
  - Ikäystävällinen Kuopio –ohjelma
  - KulttuuriKuopio ja Liikkuva Kuopio ohjelmien yhteydessä tehdyt selvitykset
2. Vanhusneuvoston kokoukset lokakuussa 2022 ja tammikuussa 2023
3. Työpajat syksyllä 2022 (sisältää myös KulttuuriKuopio ja Liikkuva Kuopio –ohjelmien työpajat)
4. Hyvinvointiryhmän ja Toimeenpanevan hyvinvointiryhmän kokoukset

13 tavoitetta, 27 toimenpidettä ja 100 tehtävää kuopiolaisten hyvinvoinnin edistämiseksi

Näistä ikääntyneitä koskee:

- 9 tavoitetta,
- 17 toimenpidettä ja
- 43 tehtävää

Hyvän arjen rutiinit

- 2 tavoitetta, 5 toimenpidettä ja 16 tehtävää

Hyvän elämän kanssakulkijat

- 2 tavoitetta, 4 toimenpidettä ja 9 tehtävää

Hyvän elämän innostajat

- 1 tavoite, 2 toimenpidettä ja 8 tehtävää

Hyvän elämän asuinympäristö:

- 4 tavoitetta, 6 toimenpidettä ja 10 tehtävää